

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

FILIP KOŠČAK

KOŠARKA KAO DIO TURISTIČKE PONUDE SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE

ZAVRŠNI RAD

ČAKOVEC, 2018.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

FILIP KOŠČAK

KOŠARKA KAO DIO TURISTIČKE PONUDE SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE

BASKETBALL AS A PART OF THE TOURIST OFFER IN
NORTHWESTERN CROATIA

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

doc. dr. sc. Nevenka Breslauer, prof. v.š.

ČAKOVEC, 2018.

Sadržaj

Sažetak

1. Uvod.....	4
2. Sjeverozapadna Hrvatska.....	6
2.1. Geografski položaj sjeverozapadne Hrvatske.....	6
2.2. Turizam u sjeverozapadnoj Hrvatskoj.....	7
2.3. Sportski turizam u sjeverozapadnoj Hrvatskoj.....	8
3. Košarka u sjeverozapadnoj Hrvatskoj.....	11
3.1. Ulična košarka.....	14
3.2. Košarka u kolicima.....	15
3.3. Košarka u vodi.....	17
3.4. Mini košarka.....	18
4. Košarka kao dio turističke ponude.....	19
4.1. Košarkaške udruge.....	22
5. Analiza stanja košarke kao dio turističke ponude sjeverozapadne Hrvatske..	25
6. Zaključak.....	30
7. Literatura.....	32

SAŽETAK

Košarka kao dio turističke ponude ima značajno mjesto u razvoju turizma sjeverozapadne Hrvatske. Cilj rada je prikazati stanje i mogućnosti napretka košarke u svim oblicima u turističkoj ponudi sjeverozapadne Hrvatske. Naglasak se stavlja na sportski turizam, na najbitnije košarkaške događaje koji se organiziraju na sjeveru Hrvatske, sportske objekte i prostore na kojima se sportska događanja održavaju te potreba za njihov razvoj i popularizaciju košarke u širem kontekstu. U radu se opisuju varijante i različiti oblici košarke - ulična košarka, košarka u kolicima, mini košarka i košarka u vodi. Svaka od navedenih vrsta košarke ima potencijal postati zanimljiv turistički proizvod, stoga se u radu navode košarkaška sportska događanja poput liga i turnira ili najjednostavnijih natjecanja.

Analizom stanja košarke kao dijela turističke ponude pokušat ćemo utvrditi interes i potrebe razvoja košarke u svim njenim varijantama i oblicima za potrebe razvoja turizma u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Interes i potrebe turista se mijenjaju te oni danas puno više žele provesti aktivan sportski odmor baveći se sportskim aktivnostima.

Sport je danas pokretač turističkih aktivnosti i jedan od glavnih čimbenika dolaska turista u neku turističku destinaciju. Prostor sjeverozapadne Hrvatske ima razvijenu infrastrukturu za potrebe sporta što je preduvjet za razvoj sportskog turizma u ovom slučaju postoji dobra podloga za razvoj i unapređenje košarkaške ponude u djelatnosti turizma.

Ključne riječi: *turistička ponuda, košarka, razvoj, Sjeverozapadna Hrvatska*

1. Uvod

Košarka je ekipna sportska igra koja se može igrati u različitim varijantama i oblicima. Za igranje košarke potrebna nam je lopta, koš i ravni teren na kojem se lopta može odbijati. Sama igra košarke se može igrati na način da igrači igraju na jedan ili dva koša. Službena natjecanja, lige turniri i ostalo igraju se na dva koša ukoliko je u pitanju službena natjecateljska košarka. Iznimno može biti i na jedan koš što nazivamo uličnom košarkom. Rekreativna košarka se veoma često igra se na jedan koš što nazivamo „haki“.

Košarka je zastupljena u 213 zemalja svijeta, a u većini od njih i na profesionalnoj razini, stoga možemo zaključiti da je riječ o jednom od najpopularnijih sportova na svijetu. Košarka nudi širok spektar mogućnosti kao dio turističke ponude. Grad Zagreb je 2015. bio domaćin C skupine Europskog muškog košarkaškog prvenstva na kojem su se pored Hrvatske natjecale i reprezentacije Slovenije, Makedonije, Gruzije, Nizozemske i Grčke. Košarkaško natjecanje doprinijelo je promidžbi grada Zagreba na globalnoj turističkoj sceni, jer su utakmice prenosile i mnogobrojne televizijske postaje. Europsko je košarkaško prvenstvo privuklo velik broj turista, ponajprije iz Slovenije, Makedonije, Gruzije, Nizozemske i Grčke kojima je glavni motiv dolaska bilo košarkaško prvenstvo, a uz to su za dana održavanja Prvenstva imali priliku upoznati turističku ponudu grada Zagreba i okolice. Dolazak turista na košarkaško prvenstvo opisujemo kao pasivni sportski turizam koji podrazumijeva prisustvovanje sportskom događaju kao gledatelj, odnosno događajni sportski turizam koji uključuje putovanje radi gledanja sporta (Bartoluci, 2013).

Košarka je poželjan oblik dodatne turističke ponude za gotovo sve uzraste. Ona pruža zabavu, natjecanje i aktivni odmor. Od svojih prvih oblika s vremenom je evoluirala te danas postoji više vrsta košarke: natjecateljska i rekreativna košarka. Najpoznatija je košarka, a ujedno i najzastupljenija, ulična košarka čiji se turniri igraju diljem svijeta pa tako i u sjeverozapadnim županijama Republike Hrvatske. Organizacijom natjecanja u uličnoj košarci obogaćuje se turistička ponuda destinacija sjeverozapadne Hrvatske. Jedna od turističkih atrakcija svakako je košarka u vodi koja se igra u bazenu ili na drugim vodenim površinama te ima veliki potencijal da postane zanimljiv turistički

proizvod. Košarka u kolicima jedan je od najpopularnijih sportova u kojemu se natječu osobe s invaliditetom koji privlači navijače čime obogaćuje turističku ponudu. Košarka u kolicima ima velik turistički potencijal, budući da na području sjeverozapadne Hrvatske djeluju tri kluba koja se natječu u najvišem rangu košarkaške lige u kolicima. Dolazak natjecatelja, sudaca, pratnje i navijača, ugostiteljske usluge i noćenja gostiju pridonose turističkoj ponudi destinacije.

2. Sjeverozapadna Hrvatska

Sjeverozapadna Hrvatska graniči sa susjednim zemljama, Slovenijom i Mađarskom, a sam položaj omogućava razvoj kontinentalnog turizma obogaćenog sportom.

2.1. Geografski položaj sjeverozapadne Hrvatske

Sjeverozapadna Hrvatska obuhvaća prostor Zagrebačke županije, Grada Zagreba, Koprivničko – križevačke županije, Međimurske županije, Krapinsko – zagorske županije i Varaždinske županije. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku prostor sjeverozapadne Hrvatske je najnaseljenije područje Hrvatske koje broji ukupno 1.645,854 stanovnika na prostoru od 8.687 km² (https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H02_02/H02_02.html).

Slika 1: Prikaz sjeverozapadne Hrvatske

Izvor: <http://www.cromoda.com/images/stories/vijesti6/sjeverozapadna.jpg>

(preuzeto 27.4.2018.)

2.2. Turizam u sjeverozapadnoj Hrvatskoj

Sjeverozapadna Hrvatska je dio panonsko – peripanonske turističke makroregije koja ima površinu 30.776 km ili 54.4% teritorija Hrvatske i na kojoj živi oko 3,17 milijuna stanovnika ili 66.4% ukupnog stanovništva Hrvatske. To je prostor koji se proteže smjerom zapad – istok od slovenske granice do granice s Vojvodinom. (Bartoluci i Čavlek, 2007). Područje sjeverozapadne Hrvatske ne karakteriziraju mnogobrojni prirodni turistički resursi. Na ovom se prostoru ne nalazi niti jedan od osam nacionalnih parkova u Hrvatskoj, ali se na njemu nalaze veći hrvatski gradovi poput Zagreba, Varaždina i Krapine koji nude mogućnost razvoja sportsko-rekreacijskih aktivnosti. Teritorijem sjeverozapadne Hrvatske prolaze jedne od najvažnijih prometnica koje povezuju Hrvatsku sa zemljama i gradovima istočne i srednje Europe. Dobra prometna povezanost sjeverne Hrvatske datira još od 1860. godine kada je Međimurjem prolazila prva željeznička pruga Budimpešta – Pragersko – Trst koja je ujedno bila i prva pruga u Hrvatskoj. Turiste posebno privlači lijep krajolik s dobro očuvanom povijesnom baštinom poput planina Medvednice, Kalnika, Ivanščice ili dvoraca Trakošćan, Veliki Tabor i Stari grad Zrinskih u Čakovcu.

Geografski položaj sjeverozapadnoj Hrvatskoj daje mogućnosti razvoja ruralnog i kontinentalnog turizma koji se danas smatraju jednim od najkonkurentnijih oblika turizma. Ruralni turizam je zajednički naziv za različite aktivnosti i oblike turizma koji se javljaju izvan gradova i onih područja na kojima se razvio masovni turizam (Demonja i Ružić, 2010). Ruralni turizam ima potencijal postati jedan od najraširenijih oblika turizma, budući da u prvi plan stavlja netaknutu prirodu koja u današnjem urbanom načinu života privlači sve veći broj turista. Najbolji primjer ruralnog turizma u sjeverozapadnoj Hrvatskoj su vinske ceste, budući da se 35% hektara ukupne površine vinograda u Hrvatskoj nalazi na području sjeverozapadne Hrvatske.

2.3. Sportski turizam u sjeverozapadnoj Hrvatskoj

Sportski turizam podrazumijeva putovanje za vrijeme odmora s ciljem bavljenja sportom, putovanje u destinacije kako bi se promatrao sportski događaj te putovanje s ciljem posjeta sportskim atrakcijama (Bartoluci i sur. 2007 prema Hudson, 2003).

Bartoluci (2013) navodi da se u Hrvatskoj se pod pojmom sportski turizam podrazumijeva poseban oblik turizma u kojem prevladavaju motivi za putovanje i boravak u određenim turističkim mjestima i centrima a u svrhu prisustvovanja sportskom događaju ili samom sudjelovanju na njemu.

Sport i turizam su dvije međusobno povezane pojave koje uvelike ovise jedna o drugoj. Razlikujemo tri oblika sportsko rekreacijskog turizma:

1. natjecateljski sportski turizam
2. zimsko sportsko – rekreacijski turizam
3. ljetno sportsko – rekreacijski turizam (Bartoluci, 2013)

Natjecateljski sportski turizam podrazumijeva sva putovanja radi sudjelovanja u određenim sportskim natjecanjima, od domaćih do međunarodnih. Sudionici ovog oblika turizma su sportaši, treneri, pomoćno osoblje i gledatelji nekog sportskog događaja (Bartoluci 2013 prema Bartoluci, 2003:71). Područje sjeverozapadne Hrvatske je do sada organiziralo mnogo važnih sportskih natjecanja u različitim sportskim granama u gotovo svim kategorijama sportaša ili rekreativaca. Za potrebe Svjetskog muškog rukometnog prvenstva 2009. godine u gradu Varaždinu je izgrađena višefunkcionalna sportska dvorana kapaciteta 5.000 mjesta, te je to bio najveći sportski događaj koji je Varaždin do tada organizirao. Tijekom natjecanja kroz Varaždin i sportsku arenu prošlo je nekoliko desetaka tisuća sportaša i gledatelja koji su došli iz različitih krajeva svijeta i pridonijeli turističkom profitu u Varaždinu.

Slika 2: Arena Varaždin

Izvor:<https://aktualno.hr/wp-content/uploads/2018/02/ArenaVarazdin750x480.jpg>

(preuzeto 4.5.2018.)

U Zagrebu je s tom svrhom izgrađena dvorana Arena Zagreb koja je kapacitetom od 16.500 mjesta najveći zatvoreni sportski objekt u Hrvatskoj. Prije kandidature za održavanje međunarodne sportske priredbe potrebno je izraditi proračune i projekcije, pogotovo ako se moraju graditi novi sportski objekti koji imaju dugoročni vijek pa sve troškove i koristi treba valorizirati dugoročno (Bartoluci i Škorić, 2009). Devet godina kasnije isti gradovi bili su domaćini Europskog rukometnog prvenstva koje se održavalo u Hrvatskoj. Izgrađene arene i dvorane ponovno su bile u funkciji, a koristi od svjetskog i europskog prvenstva u rukometu imale su i susjedne županije, Međimurska i Koprivničko – križevačka koje su ugostile velik broj navijača iz zemalja sudionica prvenstva. Osim muških rukometnih prvenstava Varaždin i Zagreb su 2014. godine bili gradovi domaćini Europskog prvenstva u rukometu za žene koje je Hrvatska organizirala zajedno s Mađarskom. Novoizgrađene dvorane svoju su namjenu imale i za održavanje natjecanja u košarci 2015. godine kada je Hrvatska bila jedna od domaćina Europskog košarkaškog prvenstva. Varaždin je dva puta bio domaćin Hrvatskoj teniskoj reprezentaciju u Davis cupu. Prvi puta 2010. godine u susretu s Ekvadorom, a drugi puta 2018. godine u četvrtfinalu natjecanja protiv reprezentacije Kazahstana. Tom prilikom Davis cup je u tri dana natjecanja posjetilo nekoliko tisuća posjetitelja.

Sjeverozapadna Hrvatska pogodna je za razvoj zimskog sportsko-rekreacijskog turizma i to prvenstveno na Sljemenu. Hrvatska je zemlja koja svoj turistički razvoj temelji na ljetnom turizmu te se najveći turistički promet odvija upravo u ljetnim mjesecima. Zimski sportski turizam ne predstavlja prioritet u ukupnom turističkom razvoju (Bartoluci i Škorić, 2009). Skijalište na Sljemenu je najpopularnije mjesto za zimski sportsko-rekreacijski turizam od 2005. godine. Od tada se održavaju skijaške utrke Svjetskog skijaškog kupa u slalomu. Za potrebe natjecanja i pripremu sportaša uređene su tri skijaške staze koje se nakon održavanja skijaških utrka Svjetskog kupa stavljaju na raspolaganje rekreativcima. Prema (Bartoluci i sur., 2004) Europa broji približno 28 do 30 milijuna skijaša, stoga je u budućnosti potrebno potaknuti razvoj zimskog sportsko-rekreacijskog turizma u Hrvatskoj.

Razlika između zimskog i ljetnog sportsko-rekreacijskog turizma odnosi se ponajprije na mjesto održavanja ovih aktivnosti. U zimskom turizmu aktivnosti se provode u planinskim zimskim centrima, a u ljetnom na moru, u planinama, na rijekama, jezerima i sl. (Bartoluci i sur., 2007).

Jedna od grana turizma koja svojom popularnošću privlači sve veći broj turista je cikloturizam. Riječ je turizmu koji uključuje vožnju na biciklu, boravak u prirodi i promicanje zdravog načina života. Cikloturizam je grana turizma koja svakodnevno privlači sve veći broj turista, budući da Europa danas broji 60 milijuna aktivnih biciklista. Cikloturisti su uglavnom ljudi srednje životne dobi koji su poznati kao dobri potrošači (<http://ekonomskiportal.com/cikloturizam-kada-turizam-postane-ciklo/>).

U sjeverozapadnoj Hrvatskoj popularnost cikloturizma je potaknula utrka Tour of Croatia koja je svoju prvu utrku imala 2015. godine. Riječ je o profesionalnoj biciklističkoj utrci duljine od 1000 kilometara koja se održava diljem cijele Hrvatske. U posljednje četiri godine utrka je prolazila sjeverozapadnom Hrvatskom, a etape utrka koje završavaju u Zagrebu prolaze kroz Varaždin, Koprivnicu i Sveti Martin na Muri. U Svetom Martinu na Muri započinje i završava biciklistička utrka Eko Mura koja je namijenjena rekreativcima, a prolazi kroz Međimurje u kojem se razvoj cikloturizma ogleda kroz uređene biciklističke staze i prvim licenciranim Adria Bike hotelom. Međimurjem prolazi i Steinerova biciklistička ruta koja počinje i završava u Donjem Kraljevcu. Obje rute nisu prezahtjevne i namijenjene su rekreativcima.

3. Košarka u sjeverozapadnoj Hrvatskoj

Košarka se na hrvatskim prostorima počela igrati tijekom dvadesetih godina prošlog stoljeća. Prve utakmice odigrane su gotovo istovremeno u Zadru i Rijeci (tada u sastavu Italije), a nedugo zatim i u drugim krajevima. Prva košarkaška utakmica na području sjeverozapadne Hrvatske odigrana je 27. siječnja 1929. godine u Zagrebu između ženskih ekipa „Akadenskog sportskog kluba“ i „Prvog hrvatskog građanskog sportskog kluba“. (Matković i sur., 2010)

Nositelji kvalitete košarke na sjeverozapadu Hrvatske su Grad Zagreb i Zagrebačka županija i na tom se prostoru nalazi najveći broj klubova koji se natječu u najvišem rangu hrvatskog košarkaškog prvenstva. U ostalim se županijama košarkaški klubovi natječu u nižim ligama. Razlog tome je loša financijska situacija i potpora lokalnih vlasti.

Tijekom sezone 2017./2018. Hrvatski košarkaški savez učinio je promjene u rangiranju košarkaških liga te je tako osnovana Premier liga kao najviši rang natjecanja u Hrvatskoj i Prva liga koja je drugi rang natjecanja, ali se za razliku od prijašnjih godina igra kao jedinstvena liga - ovaj rang natjecanja nije podijeljen po regijama. A-2 liga je ostala nepromijenjena te se igra podijeljena na pet regija. Klubovi sjeverozapadne Hrvatske koji se natječu u A-2 ligi igraju u regiji Sjever i Centar.

Područje sjeverozapadne Hrvatske broji oko šezdeset košarkaških klubova od kojih je najuspješnija zagrebačka „Cibona“ koja je osamnaest puta bila prvak Hrvatske. Za „Cibonu“ su nastupali najbolji hrvatski košarkaši poput Dražena Petrovića čije ime danas nosi „Cibonina“ dvorana i Krešimira Ćosića čije ime nosi hrvatski košarkaški kup. Predvođena trenerom Mirkom Novoselom „Cibona“ je dvije godine uzastopno, 1985. i 1986., osvojila naslov europskog prvaka što su dvije najuspješnije sezone kluba u povijesti. U novije vrijeme najveći je uspjeh kluba osvojena regionalna ABA liga 2014. godine, što je od hrvatskih klubova uspjelo još jedino Zadru 2003 (<https://www.cibona.com/info/povijest/>).

Trenutno najuspješniji hrvatski košarkaški klub „Cedevita“ dolazi iz Zagreba. Zbog ulaganja privatnog kapitala „Cedevita“ se u relativno kratkom roku uspjela probiti od druge hrvatske lige do regionalne ABA lige i europskih natjecanja. „Cedevita“ je

peterostruki uzastopni prvak Hrvatske, a kao najveći inozemni uspjeh valja napomenuti osvajanje trećeg mjesta u Eurokupu 2011. godine.

Jedini klub koji se nalazi na području sjeverozapadne Hrvatske i koji se natječe u najvišem rangu hrvatske košarke, a ne nalazi se na području Zagrebačke županije, košarkaški je klub „Zabok“. Klub je danas prvoligaš zbog podrške lokalne zajednice i odličnih uvjeta u kojima klub djeluje. „KK Zabok“ od sezone 2017./2018. svoje domaće utakmice igra u Sportskoj dvorani Zabok kapaciteta 1100 sjedećih mjesta.

Najpoznatiji i najuspješniji klub na sjeveru Hrvatske, „Košarkaški klub Međimurje“ osnovan je 1972. godine kao „DTO Partizan“. Klub se uglavnom natječe u A-2 ligi sjever, a najveći uspjeh u svojoj povijesti ostvario je 1999. godine kada je pod imenom „KK Vajda“ igrao A-1 košarkašku ligu koja je tada bila najviši rang košarkaškog natjecanja u Hrvatskoj. Iako je klub već sljedeće sezone ispao u niži rang, a potom i u treću ligu, košarka je oduvijek imala posebno mjesto u Čakovcu. Osim jedne sezone u Prvoj ligi kao veliki uspjeh „Košarkaškog kluba Međimurje“ valja istaknuti domaćinstvo triju košarkaških utakmica Univerzijade 1987. godine. Najpoznatiji igrač koji je potekao iz „KK Međimurje“ jest Goran Kalamiza koji je bio državni reprezentativac i kasnije igrao za „Cibonu“, „Split“ i istanbulski „Fenerbahce“.

Koprivničko – križevačku regiju smatramo košarkaški najnekonkurentnijom regijom Hrvatske. „Košarkaški savez Koprivničko – križevačke županije“ osnovan je 1972. godine kada i trenutno najuspješniji košarkaški klub te regije, „Podravac Virje“, natjecatelj u Prvoj hrvatskoj košarkaškoj ligi. Najveći uspjeh „Virja“ je bio u sezoni 1997./98. kada je bio član najvišeg hrvatskog košarkaškog ranga. „Košarkaški klub Koprivnica“ se natječe u A-2 ligi sjever, a svoje je najveće uspjehe postizao u razdoblju od 1993. do 1996. godine kada se natjecao u drugoj ligi gdje je redovito bio u borbi za prvo mjesto. Iako se klubovi ove županije ne mogu pohvaliti velikim uspjesima na nacionalnoj razini, Marko Tomas, jedan od najpoznatijih hrvatskih košarkaških reprezentativaca, koji je u karijeri nastupao za madridski „Real“, igrao je u „Košarkaškom klubu Radnik“ iz Križevaca.

„Košarkaški klub Grafičar“ iz Ludbrega je u sezoni 2017./2018. nastupao u Prvoj hrvatskoj košarkaškoj ligi, no sljedeće će sezone, 2018./2019., nastupati u A-2 ligi Sjever s još jednim klubom iz varaždinske županije – s „Košarkaškim klubom Ivančica“

iz Ivanca koji djeluje od 1978. godine. Ivanec 1984. dobiva sportsku dvoranu od 2000 sjedećih mjesta, a rekord dvorane po broju gledatelja zabilježen je na košarkaškoj utakmici između „Ivančice“ i „Cibone“ (<http://crosarka.com/nize-lige/predstavljamo-kosarkaski-klub-ivancica-131419>).

Seniorska košarka u Varaždinu trenutno stagnira i najslabija je od Hrvatske samostalnosti. Nakon što je ugašen „Košarkaški klub Zagorje Tehnobeton“ koji se natjecao u elitnom rangu hrvatske košarke, u gradu Varaždinu je 2003. godine osnovan „Košarkaški klub škola košarke Vindija“ koji je danas jedini košarkaški klub u gradu. Cilj osnivanja „Vindije“ bio je rad s mladim igračima iz Varaždina i okolice što se pokazala dobrom odlukom, budući da je juniorska ekipa 2008. godine na završnom turniru u Karlovcu osvojila treće mjesto u državi. Velik uspjeh su 2018. godine ostvarili najmlađi polaznici košarkaškog kluba „Vindija“ koji su u kategoriji do devet godina starosti u mini košarci osvojili prvo mjesto na državnom natjecanju u Pazinu. Uspjeh mlađih dobnih kategorija ne prati seniorska momčad koja se zadnjih godina natječe u četvrtoj ligi gdje je jedna od najmlađih momčadi. S obzirom na uvjete i sportsku infrastrukturu grad Varaždin bi trebao postati košarkaško središte sjeverne Hrvatske.

Najmlađi košarkaški klub u varaždinskoj županiji je „Lepoglava“ koja je osnovana 2006. godine. Košarka se u Lepoglavi igrala i prije, međutim 1991. došlo je do gašenja kluba koji se tada zvao „KK Partizan“. Nakon što je u gradu izgrađena višefunkcionalna dvorana pogodna za igranje košarke, osnovan je klub koji se danas natječe u četvrtoj hrvatskoj ligi. Iako je mali grad, Lepoglava ima bogatu košarkašku tradiciju pa se tako svako ljeto održava „Noćni turnir“ čija je specifičnost što se igra na vanjskom igralištu noću i koji, ovisno o potrebi, zna potrajati do ranih jutarnjih sati.

3.1. Ulična košarka

Ulična je košarka vrsta košarke koja je od zabave postala jednom od najboljih i najraširenijih urbanih sportova današnjice. Počela se razvijati u Sjedinjenim Američkim Državama i uglavnom je popularna među mlađom populacijom. Može se igrati u sportskim dvoranama i kao „haki“, međutim ipak se najčešće igra na otvorenim igralištima, parkovima i trgovima što ovom sportu daje posebnu dozu zanimljivosti. Ulična se košarka igra prema izmijenjenim pravilima standardne košarke - igra se na jedan koš na polovici terena, boduje se jednim poenom unutar linije za tri poena i dva poena izvan linije za tri poena. Od tradicionalne se košarke ne razlikuje po dimenzijama terena, udaljenosti linija slobodnih bacanja i trice te visini samog koša. Ulična se košarka još naziva i košarka „3 na 3“, budući da se na terenu natječu po tri igrača iz svake ekipe dok su jedan ili dva igrača na klupi. Zbog manjeg broja igrača i skraćenog terena ulična košarka nerijetko nudi cijeli niz uzbudljivih poteza što iz godine u godinu ovom sportu privlači sve veći broj sportaša. 2007. godine ova je igra ušla pod okrilje Međunarodne košarkaške federacije (FIBA) kao sport koji ima svoja kontinentalna i svjetska natjecanja. Ulična košarka uvrštena je kao ravnopravni sport na sljedećim Olimpijskim igrama u Tokiju 2020. godine. Ulična košarka kao dio turističke ponude premalo je zastupljena, a zasigurno bi imala svoje korisnike i natjecatelje. Organizacijom ulične košarke nadopunila bi se sportska ponuda u svim turističkim destinacijama sjeverozapadne Hrvatske.

Slika 3: Prikaz utakmice u uličnoj košarci

Izvor: http://compas.com.hr/cmsslike/aktualnolight_elementi2817slika1.jpg

(preuzeto 23.5.2018.)

3.2. Košarka u kolicima

Sport je složena društvena djelatnost koja u Hrvatskoj obuhvaća tjelesnu i zdravstvenu kulturu djece i mladeži, natjecateljski sport, sportsku rekreaciju građana te kineziterapiju i sport invalida koji imaju sličnu organizacijsku strukturu kao i natjecateljski sport (Bartoluci, 2003). Kineziterapija i sport osoba s invaliditetom organizirani na nacionalnoj, županiskoj, gradskoj i općinskoj razini te se njihovi programi provode u savezima, udrugama i društvima. (Bartoluci, 2004)

Košarka u kolicima sport je kojim se bave osobe s trajnim zdravstvenim nedostatkom te se danas njome bavi više od 30.000 ljudi na svijetu. Nakon Drugog svjetskog rata mnogi mladi ljudi imali su imali neku vrstu invaliditeta i pokazala se potreba za modifikacijom košarke koja bi se prilagodila osobama s nastalim invaliditetom. Kako bi osobe u invalidskim kolicima mogle igrati košarku, bilo je potrebno promijeniti dio pravila, a i kolica je trebalo prilagoditi naglim skretanjima kako bi bila pogodna za igranje košarke. Prvu međunarodnu utakmicu košarke u kolicima odigrale su momčadi Velike Britanije i Nizozemske. U Hrvatskoj se košarka u kolicima prvi puta pojavila sedamdesetih godina prošlog stoljeća kada je osnovan klub u Zagrebu, a nakon

osamostaljenja Hrvatske u Slavonskom Brodu i Splitu osnovani su novi klubovi (https://www.hrks.hr/skole/23_ljetna_skola/476-482-Vuica.pdf).

S vremenom je košarka u kolicima postala jedan od najpopularnijih sportova za osobe s invaliditetom u Hrvatskoj te je 2005. godine organizirano prvo državno prvenstvo. Danas se u hrvatskom prvenstvu natječe sedam klubova od kojih „KKI Koprivnica“, „KKI Varaždin“ i „KKI Zagreb“ predstavljaju sjeverozapadnu Hrvatsku. Osim Prvenstva igra se i Kup košarke u kolicima koji se prvi puta održao 2008. godine u Varaždinu.

Košarka u kolicima danas je standardni sport Paraolimpijskih igara i pravilima je prilagođen osobama s invaliditetom, međutim mnoga su pravila jednaka pravilima standardne košarke. Dimenzije i izgled terena su isti, isti se broj igrača nalazi na terenu i na klupi za vrijeme utakmice i sustav dodjeljivanja poena je jednak. Košarka u kolicima namijenjena je osobama s invaliditetom, no da bi osoba u kolicima igrala košarku, ne treba nužno u svakodnevnom životu biti u invalidskim kolicima. Uzrok invaliditeta igrača koji se bave košarkom u kolicima mogu biti paraplegija, amputirani udovi, paraliza i oduzetost ekstremiteta. Zbog toga je izrađena klasifikacija pravila - svakom se igraču dodjeljuju bodovi kako bi momčadi na terenu bile što izjednačenije za vrijeme utakmice. Za košarku u kolicima nadležan je Međunarodni savez košarke u kolicima (WBF). Košarka u kolicima vrhunski je sport koji ima svoja kontinentalna natjecanja na kojima su reprezentacije podijeljene u tri divizije, zatim europska prvenstva za žene i europska prvenstva za mlađe od 22 godine starosti. Košarka u kolicima zanimljiva je dodatna turistička sportska ponuda za osobe s invaliditetom. Organiziranjem manjih turnira doprinijelo bi razvojem sportskog turizma u svim destinacijama sjeverozapadne Hrvatske u kojima postoje minimalni uvjeti za ovakav oblik košarke.

Slika 4: Prikaz utakmice košarke u kolicima

Izvor:

https://www.paralympic.org/sites/default/files/styles/mainpicture_612/public/images/20161017/161017080858079_1709_Basketball_WagnerMeier_2431.JPG?itok=Y6eiTzua

(preuzeto 3.6.2018.)

3.3 Košarka u vodi

Košarka u vodi specifičan je način igre loptom u vodi u kojoj su postavljeni koševi u koje se lopta ubacuje i postiže pogodak – koš. Košarka u vodi igra se u svrhu zabave i razonode, a mogu je igrati svi uzrasti. Košarka u vodi je mješavina košarke i vaterpola i najčešće se igra u bazenu, a moguće ju je igrati u moru, jezeru ili rijeci, ali u tom slučaju treba ograditi vodenu površinu i osigurati dovoljnu dubinu vode za plivanje te očišćeno dno. Budući da je riječ o zabavi i igri za opuštanje, košarka u vodi nema definirana pravila, već se ona definiraju prema sudionicima koji igraju odnosno njihovom dogovoru pravila. Košarka na vodi je zanimljiva, budući da objedinjuje tri sporta - vaterpolo, plivanje i košarku. Zbog svega toga košarka u vodi ima potencijal da unaprijedi sportsko – turističku ponudu nekog turističkog objekta. Organizacija natjecanja košarke u vodi za vrućih dana doprinijela bi dodatnoj turističkoj ponudi u

destinacijama koje imaju minimalne uvjete - bazene, vode stajačice ili mirnije rijeke ili potoke.

3.4. Mini košarka

Mini košarka je namijenjena najmlađim uzrastima te su samim time pravila i način igranja košarke prilagođeni djeci. Mini košarka igra se u dvije dobne kategorije. U prvoj su kategoriji djeca do devet godina starosti, a u drugoj djeca do jedanaest godina starosti. Dimenzije terena su nešto kraće u usporedbi s tradicionalnom košarkom, lopta za igru je manja, košarkaška ploča je niža dok linije za tri boda u ovoj vrsti košarke nema. Trajanje utakmice je prilagođeno dobi djece pa tako utakmice U-9 kategorije traju četiri puta po pet minuta, a utakmice U-11 kategorije traju četiri puta po sedam minuta. Zbog prilagodbi pravila i načina igranja mini košarka je u posljednje vrijeme postala popularan sport među najmlađima. Jednako tako bilježimo sve veći broj klubova koji u svojim školama košarke nude treniranje ovog sporta. Budući da je mini košarka namijenjena isključivo djeci, ona se ne igra na profesionalnoj razini. U Hrvatskoj međutim postoje natjecanja u kojima se klubovi natječu u mini košarci koja završavaju Završnim turnirom prvenstva Hrvatske u mini košarci koje je 2018. godine u U-9 kategoriji osvojila ekipa „KK Vindija“ iz Varaždina. Mini košarka ima značajno mjesto u destinacijskoj ponudi sjeverozapadne Hrvatske, jer samom ponudom osigurava zabavu najmlađima, školama i klubovima.

Slika 5: Prikaz utakmice u mini košarci

Izvor:<http://www.kszzagreb.hr/wpcontent/uploads/2018/03/miniko%C5%A1arka111.jp>

g

(preuzeto 21.6.2018.)

4. Košarka kao dio turističke ponude sjeverozapadne Hrvatske

Košarka je jedan od najpopularnijih sportova u Hrvatskoj i ima potencijal postati zanimljivim dodatnim turističkim proizvodom sjeverozapadne Hrvatske. Dobar je primjer Zimsko prvenstvo grada Varaždina u košarci. Na prvenstvu sudjeluje velik broj sportaša natjecatelja. Pored njih tu su suci i navijači koji boravkom i noćenjem u Varaždinu te korištenjem ugostiteljskih usluga poboljšavaju sliku turističkog prihoda.

Zimsko prvenstvo Varaždina u košarci najstarije je aktivno sportsko natjecanje u gradu što nam pokazuje da postoji višegodišnja košarkaška tradicija. Zimsko prvenstvo grada Varaždina u košarci - „Memorijal Zdravko Kranjec“ - održalo se do sada 54 puta i riječ je o natjecanju gdje nema dobne granice, stoga se za sudjelovanje mogu prijaviti profesionalne košarkaške ekipe, ali i košarkaši amateri. Gotovo da i ne postoji natjecanje na kojem je moguće vidjeti juniorske i veteranske ekipe koje igraju jedna protiv druge što Zimskom prvenstvu daje posebnu dozu zanimljivosti i nerijetko nudi neizvjesnost ishoda do posljednjeg kola natjecanja. Činjenica da nema dobne granice daje Zimskom prvenstvu specifičnost pomoću koje je ono održalo svoju dugovječnost i status jednog od najpoznatijih sportskih natjecanja u gradu. Prvenstvo se održava svake godine i traje u razdoblju od siječnja do ožujka te okuplja ekipe iz cijele sjeverozapadne

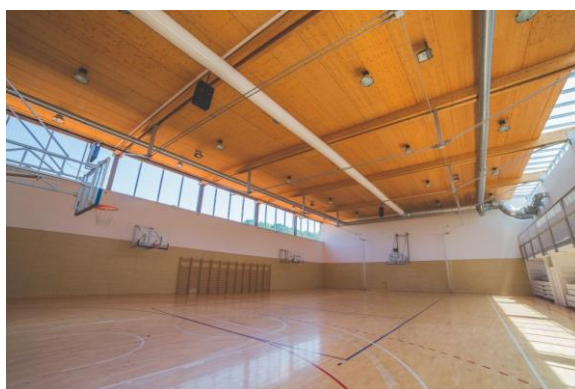
Hrvatske. Sustav natjecanja se određuje ovisno o broju ekipa koje se prijave, a najčešće se igra ligaškim sistemom - svatko igra sa svakim po jedan puta tijekom turnira te se igra prema službenim košarkaškim pravilima. Na Zimsko se prvenstvo uglavnom prijavljuju rekreativci, popularno zvani „hakleri“, koji za vrijeme zimskih mjeseci mijenjaju otvorena igrališta dvoranom, no na turniru sudjeluju i bivši profesionalni košarkaši. Zimsko je prvenstvo godinama mijenjalo svoje mjesto igranja diljem grada Varaždina - od otvorenih igrališta na samim počecima do „Gradske sportske dvorane Graberje“ gdje se natjecanje održava i danas. Pobjedniku Zimskog prvenstva ne pripadaju veliki sportski privilegiji, već su za prve tri ekipe osigurane simbolične novčane nagrade - medalje i pehar. Cilj Zimskog prvenstva je njegovanje košarkaška tradicije grada što pokazuje da su u njegovu organizaciju uključeni „Zajednica sportskih udruga grada Varaždina“, „Košarkaški savez Varaždinske županije“, „Košarkaški klub Vindija“ i „Ženski košarkaški klub Vindi“. Upravo je „Ženski košarkaški klub Vindi“ u svibnju 2017. organizirao posjet jednog od najboljih hrvatskih košarkaša, Darija Šarića, danas člana NBA momčadi „Philadelphia 76ers“. Polaznici ženske i muške košarkaške ekipe upoznali su se sa svojim idolom. Dvoranu „Graberje“ u Varaždinu taj su dan pohodili svi koji su htjeli uživo vidjeti hrvatskog košarkaškog reprezentativca, budući da muške i ženske košarkaške reprezentacije godinama nisu svoje domaće utakmice igrale u Varaždinu. „Ženski košarkaški klub Vindi“ zadnje dvije sezone nastupa u ženskoj međunarodnoj „Extra ligi“ zajedno s ekipama iz Slovenije i Austrije te na taj način varaždinsku košarku i grad Varaždin promovira u inozemstvu. Gostovanjem protivničkih ekipa proširuje se njegova sportsko turistička ponuda i grad se promovira u inozemstvu.

Košarkaški turnir sjeverozapadne Hrvatske „Veteranski turnir Vincekovo“ namijenjen isključivo veteranima utemeljen je 2012. godine i do sada je imao svojih šest izdanja. Turnir se održava u siječnju u dvorani Life Class Terma Sveti Martin, a organizira ga „Veteranski košarkaški klub Međimurje“. Natjecanje se održava u tri kategorije – u kategoriji muških natjecatelja iznad 50 godina, u kategoriji muškaraca iznad 40 godina i žena iznad 35 godina. Turnir okuplja ekipe iz cijele Hrvatske i inozemstva. Budući da je turnir namijenjen veteranima, na natjecanju sude bivši umirovljeni suci. Za vrijeme trodnevnog trajanja turnira gledatelji imaju prilike vidjeti bivše profesionalne košarkaše i reprezentativce. Turnir okuplja oko stotinjak igrača koji tri do četiri dana noće i borave

u toplicama Sveti Martin. Time toplice Sveti Martin popunjuju svoje kapacitete za noćenje, ali i čitavo gornje Međimurje posjetima vinskoj cesti ili obližnjim turističkim atrakcijama poput doma rudarstva Cimper u Murskom Središću i Starom gradu Zrinskih u Čakovcu ostvaruje financijsku dobit.

Toplice Sveti Martin na Muri jedno je od najboljih mjesta za razvoj sportskog turizma sjeverozapadne Hrvatske, jer nudi izvrsnu infrastrukturu za prijem profesionalnih i amaterskih sportaša. Tako hotel Spa Golfer nudi sportske krevete koji svojom veličinom odgovaraju potrebama sportaša, zatim Wellness centar i Lumbalis centar za kralježnicu, odvojen restoran namijenjen sportskoj prehrani, fitness i klimatiziranu sportsku dvoranu (<https://www.spa-sport.hr>). Sve je to privuklo mnoge hrvatske sportske reprezentacije, od nogometne koja je dio priprema za Europsko nogometno prvenstvo u Francuskoj 2016. godine odradila upravo u Svetom Martinu do košarkaške reprezentacije koja je iste godine odradila pripreme za Olimpijske igre u Rijju. Da je riječ o kvalitetnom smještaju, pokazuje podatak da su osim reprezentacije pripreme u Svetom Martinu odradile ekipe poput „Cibone“, ruskog „Ural Ekaterinburga“ i slovenskog „KK Laško“. Budući da je riječ o pripremnom razdoblju tijekom sezone, ove su ekipe odigrale nekoliko utakmica što je stanovnicima Međimurske županije i šire omogućilo da besplatno prisustvuju utakmicama vrhunske košarke.

Slika 6: Dvorana u Svetom Martinu na Muri

Izvor: <https://www.spa-sport.hr/hr/imagelib/full/svetimartin/Nove%20fotografije%20-%20LM%20Komunikacije%202015/Life%20Class%20-%20Sveti%20Martin-9857.jpg>

(Preuzeto 3.7.2018.)

Najmasovnija košarkaška turistička ponuda sjeverozapadne Hrvatske su turniri u uličnoj košarci. Turniri se uglavnom održavaju tijekom ljetnih mjeseci i gotovo svaki veći grad poput Varaždina, Čakovca i Koprivnice organizira godišnje barem jedan popularno zvani *street ball* turnir. U Čakovcu se od 2016. godine u sklopu turističke manifestacije Porcijunkulovo održava „ČK Basket Fever“ u organizaciji Košarkaškog kluba Međimurje. Cilj ovog natjecanja je proširiti sportsko-turističku ponudu grada Čakovca i upoznati posjetitelje kojima natjecanje u uličnoj košarci nije glavni motiv dolaska s košarkaškom tradicijom Međimurske županije. Turniri u uličnoj košarci diljem sjeverozapadne Hrvatske najčešće se organiziraju na amaterskoj razini, no 2018. godine grad Varaždin je organizirao „Laško 3x3 tour Varaždin“ na kojem su osim amaterskih nastupale i profesionalne ekipe. Natjecanje su održalo na Kapucinskom trgu u samom centru grada što je turistima iz Slovenije, Crne Gore, Srbije i Poljske omogućilo upoznavanje s povijesnom baštinom i turističkom ponudom grada. Specifičnost natjecanja u uličnoj košarci je u tome da se ona najčešće održavaju na gradskim trgovima te zbog toga imaju velik potencijal postati značajnim turističkim proizvodom gradova sjeverozapadne Hrvatske, budući da je ulična košarka najbrže rastući sport na svijetu. Turistička ponuda obogaćena nekim od oblika košarke može doprinijeti većem broju posjetitelja, a time i većoj zaradi u turističkim destinacijama koje su u svoje sadržaje uvrstile i košarku kao dio turističko sportske ponude.

4.1. Košarkaške udruge

Uz samu košarku povezane su udruge sudaca, udruge trenera jer bez njih nebi tako dobro funkcionirala košarka u svim svojim oblicima.

Udruga hrvatskih košarkaških sudaca osnovana je 1992. godine u Puli (<http://www.hks-cbf.hr/savez/uhks>). Danas svaka županija ima svoju udruhu košarkaških sudaca, pa tako i sve županije sjeverozapadne Hrvatske. Organizacija nekog natjecanja i odigravanje košarkaške utakmice bila bi nemoguća bez sudaca stoga su udruge košarkaških sudaca njihov bitan dio.

Košarkaška pravila su se tijekom godina često mijenjala, stoga je zadatak sudačkih udruga educirati prije svoje članove, a zatim i klubove o novim pravilima prije početka natjecateljske sezone. Suci i pomoćni suci uključeni u rad sudačkih udruga svake godine polažu test bez obzira na natjecateljski rang koji sude kako bi naučili nova pravila ili obnovili znanje postojećih. Osim teoretskih znanja glavni suci tijekom kolovoza polažu i fizički dio testa kako bi se ustanovilo može li sudac izdržati fizičke napore koje jedna košarkaška utakmica nosi. Udruge košarkaških sudaca su povezane s košarkaškim savezom svoje županije kako bi lakše radili na razvitku košarke u svojoj županiji. Udruge košarkaških sudaca svake godine organiziraju tečajeve kako bi privukli nove članove. Polaznici predavanja koja održavaju prvoligaški suci uče o košarkaškim pravilima i načinima njihove primjene, tehnicima i načinu suđenja kao i o primjerima iz prakse. Svaki sudac, glavni i pomoćni, mora detaljno poznavati košarkaška pravila koja je odredila Međunarodna košarkaška organizacija FIBA. Glavni se suci nalaze na terenu za vrijeme utakmice, dok se pomoćni suci nalaze za stolom koji se nalazi u ravlini centra terena. Glavnih sudaca koji se nalaze na terenu ima dva ili tri, ovisno o odluci povjerenstva natjecanja. Pomoćnih sudaca je uvijek tri, a sastoje se od mjeritelja vremena, mjeritelja 24 sekunde odnosno napada i zapisničara. U natjecanjima viših liga za stolom se nalazi i opunomoćenik utakmice koji je odgovoran za rad sudaca i pomoćnih sudaca. Prisutnost opunomoćenika uvelike pomaže sucima, budući da je riječ o umirovljenim sucima koji im svojim savjetima olakšavaju posao.

Udruga košarkaških sudaca varaždinske županije osnovana je 1992. godine i danas broji 23 člana te brine o razvitku, edukaciji i promociji košarke na prostoru varaždinske županije. Kao i sve ostale košarkaške udruge jednom ili prema potrebi više puta godišnje organizira tečaj za košarkaške suce čiji je cilj uključivanje sve više mladih u košarkaško suđenje, ali i u druge sportske aktivnosti. Polaznici su uglavnom mladi koji treniraju košarku u nekom od županijskih klubova i koji imaju želju naučiti više o košarci. Iako je riječ o stresnom poslu koji nerijetko dovodi sudionike i do neugodnih situacija, u Varaždinskoj županiji brojimo sve više ljudi koji se žele uključiti u rad sudačke udruge. Članove udruge privlači mogućnost napretka i mentorstvo bivših i sadašnjih prvoligaških sudaca koji svoje znanje prenose mlađim generacijama. Osim njih u rad udruge košarkaških sudaca Varaždinske županije uključeni su i bivši međunarodni suci što udruzi daje dodatni značaj. Članovi udruge košarkaških sudaca

Varaždinske županije sudjeluju na svim košarkaškim natjecanjima diljem županije i šire, od Premier lige, Prve hrvatske košarkaške lige, A-2 lige sjever, natjecanja u mlađim dobnim kategorijama, studentskim i školskim natjecanjima.

Košarkaški treneri okupljeni su u *Udrugi hrvatskih košarkaških trenera* koja je osnovana 1994. godine na skupštini u Poreču (<http://www.hks-cbf.hr/savez/uhkt>). Udruga djeluje slično kao i sudačka - Udruga hrvatskih košarkaških trenera organizirana je na način da svaka županija ima zasebnu udruhu. Cilj udruge je educiranje i stručno usavršavanje košarkaških trenera, budući da oni čine važan segment u košarci. Treneri uključeni u rad udruge sudjeluju u seminarima i predavanjima profesionalnih košarkaških trenera te na taj način obogaćuju svoje znanje o košarkaškom sportu. Funkcija trenera u klubu ili školi košarke je od presudnog značaja za konačni sportski rezultat, budući da trener treba biti pedagog, motivator, mora detaljno poznavati košarkašku taktiku i sportsku psihologiju te sa svojim suradnicima stvara kvalitetan i učinkovit plan priprema i treninga košarkaša. Udruga hrvatskih košarkaških trenera dodjeljuje licence za pojedina natjecanja, a trener koji licencu ne posjeduje ili je iz nekog razloga suspendiran, ne može obavljati funkciju košarkaškog trenera na natjecanjima u nadležnosti Hrvatskog košarkaškog saveza. Da bi netko postao košarkaškim trenerom, mora završiti tečaj za košarkaškog trenera u ustanovi za osposobljavanje kadra u sportu što će mu donijeti licencu C kategorije ili završiti Kineziološki fakultet – studijski program košarka što će mu donijeti licence A i B kategorije (<http://www.uhkt.hr/wp-content/uploads/2017/06/PRAVILNIK-UhKT-2016.pdf>). Treneri koji posjeduju licencu A kategorije mogu obavljati trenersku dužnost u svim rangovima natjecanja i u nacionalnim selekcijama. Treneri B kategorije mogu dobiti licencu za vođenje ekipa druge lige, dok treneri C kategorije mogu dobiti licencu za vođenje ekipa koje se natječu u trećoj ligi i ekipa mlađih dobnih kategorija.

Obje udruge svojim radom pridonose razvoju košarke, a posredno i sportskom turizmu sjeverozapadne Hrvatske. Upravo su oni inovatori novih oblika i vrsta košarke te predlažu izmjene i promjene kako bi košarka mladim naraštajima i odraslima bila još zanimljivija kao oblik svakodnevne rekreacije čime bi doprinijela očuvanju zdravlja sudionika.

5. Analiza stanja košarke kao dio turističke ponude sjeverozapadne Hrvatske

U sjeverozapadnoj Hrvatskoj djeluje oko 60 košarkaških klubova koji okupljaju oko 8.000 članova i igrača i koji se natječu u službenim natjecanjima kojih je u svim uzrastima ukupno petnaestak. Košarka je u Hrvatskoj jedan od najpopularnijih i najuspješnijih sportova te bi samim time morala biti jedna od glavnih ponuda sportsko – rekreacijskog turizma. Danas na području sjeverozapadne Hrvatske uočavamo velik nesrazmjer između košarke u turističkoj ponudi Zagrebačke županije i grada Zagreba te ostalih županija. Jedan od razloga takvog stanja jest činjenica da većina županija nema svoje košarkaške prvoligaše, a njihovi stanovnici nemaju prilike gledati košarku na najvišoj razini u svojem gradu.

Na području sjeverozapadne Hrvatske košarci kao turističkoj ponudi najviše pridonosi „Košarkaški klub Cedevita“ iz Zagreba. Klub trenutno ima najmasovniju školu košarke u Hrvatskoj s preko 700 polaznika kojima je omogućen besplatan odlazak na domaće utakmice kluba (<https://www.kkcedevita.hr/hr/skola-kosarke>). Na samim utakmicama klub organizira razne tombole, nagradne igre, natjecanja u bacanju lopte na koš tijekom odmora između poluvremena. Iako je „Cedevita“ klub iz Zagreba, 2017. godine je svoju prvenstvenu utakmicu kao domaćin odigrala u gradu Ludbregu. Potaknuti dobrom posjećenosti utakmice jedan od sljedećih ciljeva Cedevite je osigurati odigravanje svojih domaćih europskih utakmica u „Areni Varaždin“ što bi stanovnicima Varaždinske, ali i Međimurske županije omogućilo praćenje vrhunske europske košarke. Tako Cedevita izravno utječe na razvoj košarke i turističke ponude sjeverozapadne Hrvatske. Budući da je riječ o natjecanju na europskoj razini, klubovi i navijači suprotnih momčadi u Varaždin bi dolazili nekoliko dana ranije. Igrači i stručno osoblje koristili bi sportsku infrastrukturu grada Varaždina i okolice, dok bi se njihovi navijači imali prilike upoznati s turističkom ponudom ovog dijela Hrvatske. Slična se situacija dogodila 2016. godine kada je „Rukometni klub Zagreb“ u Varaždinu ugostio poljski „Kielce“ u sklopu utakmice rukometne Lige prvaka kojoj je prisustvovalo 4.500 gledatelja. „Košarkaški klub Međimurje“ krajem svake godine organizira „Noć košarke“ na kojoj se okupljaju sadašnji i bivši igrači, polaznici škole košarke i njihovi roditelji, uprava i gosti. Cilj manifestacije jest druženje i promoviranje košarke na

području Međimurske županije te prikupljanje sredstava za unapređenje rada kluba. „Košarkaški klub“ Koprivnica svakog rujna organizira „Memorijalni košarkaški turnir Goran Plavec“ koji traje dva dana i okuplja stotinjak sudionika. Riječ je o turniru na kojem sudjeluju juniorske ekipe, stoga privlači mnoge gledatelje i trenere koji imaju prilike gledati talentirane košarkaše iz raznih hrvatskih klubova. „Košarkaški klub Grafičar“ iz Ludbrega u ljetnim mjesecima organizira košarkaški kamp za djecu. Na tom kampu mogu sudjelovati polaznici škole košarke, ali i djeca koja se do tada još nisu susrela s košarkaškim treninzima. Kamp je besplatan što daje mogućnost velikom broju djece da se okušaju u igranju košarke i da potencijalno nastave trenirati nakon što završi kamp.

Jedna od najvećih košarkaških turističkih atrakcija sjeverozapadne Hrvatske je „Memorijalni centar Dražen Petrović“ koji se nalazi u sklopu istoimene dvorane u Zagrebu. Budući da nacionalni sportski kolektivi i sportaši pojedinci promoviraju svoju državu u svijetu, mnogi su stranci prvi puta za Hrvatsku čuli upravo zbog njezinih sportaša kao što su Ivica Kostelić, Goran Ivanišević ili Dražen Petrović kojeg smatraju jednim od najboljih europskih košarkaša u povijesti. U sklopu Memorijalnog centra nalazi se muzej koji je otvoren 7. lipnja 2006. godine na trinaestu godišnjicu smrti Dražena Petrovića. Posjetitelji muzeja imaju prilike razgledati trofeje i dresove i pogledati desetominutni dokumentarni film. „Memorijalni centar Dražen Petrović“ posjete brojni turisti, budući da je on jedan od simbola hrvatske košarke i najpoznatiji hrvatski košarkaš u svijetu. Dražen Petrović uživa velik ugled u svijetu što pokazuje činjenica da je u olimpijskom parku u Lausanneu postavljen njegov spomenik. Radi se o zaista velikom priznanju, budući da su prije Dražena Petrovića to priznanje dobili tek Pierre de Coubertin kao začetnik modernih olimpijskih igara i Paavo Nurmi, finski atletičar koji je najpoznatiji po tome što je 25 puta u karijeri rušio svjetske rekorde.

Slika 7: Muzejsko memorijalni centar Dražen Petrović

Izvor: <https://www.cibona.com/cibona/usdadocs/MMC-Dra%C5%BEen-Petrovi%C4%87-3.jpg>

(Preuzeto 5.7.2018.)

Sportska infrastruktura i geografski položaj sjeverozapadne Hrvatske nude mnoge mogućnosti napretka košarke kao njezine turističke ponude. Većina sportske infrastrukture prvobitno nije bila namijenjena košarci, no košarka može imati velike koristi od nje. Porazna je činjenica da nakon deset godina od otvorenja Arene Varaždin hrvatska košarkaška reprezentacija nije odigrala niti jednu utakmicu u njoj, dok su nogometna, rukometna, odbojkaška, teniska i vaterpolska odigrale i nekoliko utakmica u Varaždinu. Hrvatska košarkaška reprezentacija posljednji je puta u Varaždinu gostovala 1999. godine u sklopu prijateljske utakmice protiv reprezentacije Makedonije. Taj nam podatak pokazuje da košarka treba postati sastavan dio turističke ponude Varaždinske županije. Nacionalne sportske reprezentacije i njihovi uspjesi pokretač su sportskih aktivnosti i utječu na zainteresiranost djece i mladeži za bavljenje određenim sportom.

Natjecateljski je sport magnet za gostovanje turista. U travnju 2016. godine Varaždin je bio domaćin Final foura, rukometne „SEHA lige“, na kojem su sudjelovale ekipe iz „Veszprema“ iz Mađarske, „Vardara“ iz Makedonije, „Meskhov Bresta“ iz Bjelorusije i „Zagreba“ iz Hrvatske. U dva dana održavanja turnira „Arena Varaždin“ je bila

ispunjena navijačima i domaćim gledateljima kojih je ukupno bilo oko 8.000 i koji su posjetili turnir iako u gradu Varaždinu ne postoji rukometni klub koji se natječe na toj razini. Grad Varaždin ima bogata iskustva u organizaciji međunarodnih natjecanja kao i završnica nacionalnih natjecanja poput organizacije finala hrvatskog nogometnog kupa 2017. godine u kojem su se sastali „GNK Dinamo“ i „HNK Rijeka“ te bi ta iskustva trebao iskoristiti za organizaciju košarkaških natjecanja, a time i obogatiti turističku sportsku ponudu Varaždina.

Županije sjeverozapadne Hrvatske imaju dobru sportsku infrastrukturu te bi zbog toga trebale organizirati košarkaške kampove tijekom ljeta po uzoru na primorske županije. Za organizaciju takvih kampova potrebno je educirati i osigurati školovane trenere koji bi svoja košarkaška znanja prenosili na djecu. Jedan od svijetlih primjera košarkaškog kampa za djecu bio je u srpnju 2014. godine kada je „Košarkaški klub Grafičar“ iz Ludbrega zajedno s TTS centrom u Varaždinu organizirao kamp. Tijekom trajanja kampa polaznici su se upoznavali s osnovama košarke poput vođenja i dodavanja lopte i bacanja lopte u koš. Tim je kampom proširena košarkaška ponuda, budući da su se treninzi djelomično održavali u dvorani i teretani TTS centra u Varaždinu.

Dobra prometna povezanost sjeverozapadnog dijela Hrvatske i kvalitetna infrastruktura nude mogućnost dolaska seniorskih ekipa na ljetne pripreme poput „Nogometnog kluba Persepolis“ iz Irana koji je dio svojih priprema za sezonu 2018./2019. odradio u Varaždinu koji je zahvaljujući tome uprihodio 100.000 eura.

Zbog svoga geografskog položaja, blizine državnih granica sa susjednim zemljama, klime i činjenice da se na području sjeverozapadne Hrvatske nalazi glavni grad Zagreb županije bi trebale više uložiti u vlastitu promociju kako bi privukle što veći broj ekipa koje bi svojim treninzima i utakmicama proširile turističku ponudu tih županija.

Tablica 1: Prikaz analize košarke sjeverozapadne Hrvatske

Sportske dvorane	500
Vanjski tereni	800
Košarkaški klubovi	60
Članovi	8000

Izvor: Izrada autora

Istraživanjem i analizom prikupljenih podataka možemo utvrditi da se na području sjeverozapadne Hrvatske nalazi oko 500 dvorana koje u kojima se može igrati jedan od oblika košarke, vanjskih uređenih terena je 800 koji se nalaze ispred dvorana, škola i u četvrtima koji kao i uz bazene i vodene površine doprinose razvoju sportskog turizma. Na području sjeverozapadne Hrvatske djeluje oko 60 klubova s preko 8.000 članova koji svoje znanje iz košarke mogu prenijeti i u sportski turizam.

6. Zaključak

Sjeverozapadna Hrvatska prostor je koji obiluje prirodnim turističkim atrakcijama i resursima poput toplica i građevina koje svjedoče o njenoj bogatoj povijesti. Turizam je za sjeverozapadnu Hrvatsku bitan čimbenik razvoja i jedna od najvažnijih gospodarskih grana. Svake godine Hrvatska turistička zajednica bilježi rast u broju noćenja i posjećenosti gradova kontinentalne Hrvatske. Zahvaljujući tome sjeverozapadna Hrvatska ima potencijal razvijati svoju sportsko-turističku ponudu, a jedan od uvjeta da bi se ona razvijala jest ulaganje u sportsku infrastrukturu, stručne i školovane sportske kadrove.

Košarka je jedan od najpopularnijih sportova koji je Hrvatsku proslavio na samom početku njene samostalnosti - srebrnu olimpijsku medalju 1992. iz Barcelone smatramo jednim od najvećih hrvatskih sportskih uspjeha. Pojedinci poput Dražena Petrovića, Tonija Kukoča i Dina Rađe su igrajući za strane klubove uvelike doprinijeli promociji Hrvatske u svijetu. Košarka je jedan od najgledanijih sportova, a košarkaši jedni od najviše plaćenih sportaša na svijetu,. Zbog svega toga se uz košarku vežu veliki financijski iznosi. Košarka je i sport koji se s vremenom mijenja te danas postoje više inačica košarkaške igre koje joj daju mogućnost da postane dio sportsko-turističke ponude turističkog mjesta. Košarka je sport koji ne zahtijeva velika financijska izdavanja što omogućuje velikom broju ljudi da se njime bavi. Sjeverozapadna Hrvatska nema prirodne resurse poput mora, no toplice i termalna kupališta nude mogućnost da se košarka u vodi koja se ne igra na profesionalnoj razini uključi u plan unapređenja sportske ponude.

Na prostoru sjeverozapadne Hrvatske košarka ima dugu povijest i tradiciju. Iako u većini županija ne postoje košarkaški prvoligaši, iz godine u godinu bilježi se rast djece i mladih koji imaju želju biti uključeni u rad nekog kluba. Da bi se iskoristio potencijal košarkaške sportske turističke ponude, potrebno je definirati dugoročni plan razvoja što uključuje organizaciju amaterskih natjecanja, proširenje ponude košarkaških klubova za vrijeme odigravanja njihovih domaćih utakmica i uključivanje djece u košarkaške aktivnosti. Velika sportska natjecanja zahtijevaju velika ulaganja cijele države kako bi se ona kvalitetno organizirala, stoga je potrebno staviti naglasak na manja i amaterska natjecanja koja se održavaju svake godine, a koja jednako tako privlače veliki broj

turista. Košarkaški klubovi i udruge sjeverozapadne Hrvatske trebali bi iskoristiti priliku kada se u njihovom gradu održavaju manifestacije poput Porcijunkulovog u Čakovcu ili Špancirfesta u Varaždinu da posjetiteljima promoviraju svoj klub ili udruhu i njihov način rada. Kako bi se proširila košarkaška turistička ponuda nekog mjesta, lokalni klubovi i udruge trebali bi organizirati natjecanja poput ulične košarke kako bi košarku približili prvo domicilnom stanovništvu, a zatim i svojim gostima.

7. Literatura

1. Bartoluci M. (2003). Ekonomika i menadžment sporta, 2. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb, Grafex
2. Bartoluci M. (2013.) Upravljenje razvojem turizma i poduzetništva – turistička politika, razvoj i poduzetništvo u turizmu, Zagreb, Školska knjiga d. d.
3. Bartoluci M.; Čavlek N. (1998). Turizam i sport, Zagreb, Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagrebački velesajam
4. Bartoluci M.; Čavlek N. (2007.). Turizam i sport – razvojni aspekti, Zagreb, Školska knjiga d.d.
5. Bartoluci M. i sur.,(2004), Menadžment u sportu i turizmu, Zagreb, Kineziološki fakultet, Ekonomski fakultet
6. Bartoluci M.; Škorić S. (2009.), Menadžment sportskog i nautičkog turizma, Karlovac, Veleučilište u Karlovcu
7. Bartoluci M.; Škorić S, (2009), Menadžment u sportu, Zagreb, Odjel za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta u Zagrebu, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
8. Cikloturizam
<http://ekonomskiportal.com/cikloturizam-kada-turizam-postane-ciklo/>
(preuzeto 16.4.2018.)
9. Demonja D.; Ružić P. (2010.), Ruralni turizam u Hrvatskoj s hrvatskim primjerima dobre prakse i europskim iskustivma, Zagreb, Izdavačka kuća Meridijani
10. Državni zavod za satistiku
https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H02_02/H02_02.html
(preuzeto 13.4.2018.)

11. Konopa H. (2007.), „Košarkaški savez Koprivničko – križevačke županije“, *Hrvatska košarka*, 1(6), str. 84. – 87.
12. Konopa H., (2009.), „Povratak košarke u grad pavlina“, *Hrvatska košarka*, 3(27), str. 74. – 75.
13. Košarkaški klub Cedevita
<https://www.kkcedevita.hr/hr/skola-kosarke>
(preuzeto 18.5.2018.)
14. Košarkaški klub Cibona
<https://www.cibona.com/info/povijest/>
(preuzeto (3.5.2018.)
15. Košarkaški klub Ivančica Ivanec
<http://crosarka.com/nize-lige/predstavljamo-kosarkaski-klub-ivancica-131419>
(preuzeto 15.5.2018.)
16. Košarka u kolicima
www.hrks.hr/skole/23_ljetna_skola/476-482-Vuica.pdf
(preuzeto 18.5.2018.)
17. Kufrin V. (2011.), „Najvažnije razlike u pravilima igre“, *Hrvatska košarka*, 5(56), str. 88. – 89.
18. Matković B. i sur. (2010.), *Antropološka analiza košarkaške igre*, Zagreb, Kineziološko fakultet sveučilišta u Zagrebu
19. Međunarodne utakmice odigrane u Varaždinu
<http://varazdin.hr/medunarodneutakmiceodrzanevarazdinu/#Ko%C5%A1arka>
(preuzeto 25.6.2018.)

20. Sveti Martin na Muri

<https://www.spa-sport.hr>

(preuzeto 17.6.2018.)

21. Udruga hrvatskh košarkaških sudaca

<http://www.hks-cbf.hr/savez/uhks>

(preuzeto 20.6.2018.)

22. Udruga hrvatskih košarkaških trenera

<http://www.hks-cbf.hr/savez/uhkt>

<http://www.uhkt.hr/wp-content/uploads/2017/06/PRAVILNIK-UhKT-2016.pdf>

(preuzeto 30.6.2018.)

23. Vrečar L.; Rigo R. (2017.), Biciklistički vodič – Središnja Hrvatska, Slavonija, Baranja i zapadni Srijem, Zagreb, Mozaik knjiga d.o.o.

24. Vukoje V. (2013.), „Simbol košarke na sjeveru Hrvatske“, *Hrvatska košarka*, 7(73), str. 80. – 83.

Popis slika:

Slika 1.: Prikaz sjeverozapadne Hrvatske.....	6
Slika 2.: Arena Varaždin.....	9
Slika 3.: Prikaz utakmice u uličnoj košarci.....	15
Slika 4.: Prikaz utakmice košarke u kolicima.....	17
Slika 5.: Prikaz utakmice u mini košarci.....	19
Slika 6.: Dvorana u Svetom Martinu na Muri.....	21
Slika 7.: Muzejsko memorijalni centar Dražen Petrović.....	27

Popis tablica:

Tablica 1: Prikaz analize košarke sjeverozapadne Hrvatske.....	29
--	----